

ДО ПИТАННЯ ПРО СТРОК УКЛАДЕННЯ АЛІМЕНТНОГО ДОГОВОРУ ПОДРУЖЖЯ

Схаб-Бучинська Тетяна Ярославівна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права

Згідно статті 75 Сімейного кодексу України дружина та чоловік з моменту державної реєстрації шлюбу набувають право і водночас обов'язок матеріально підтримувати одне одного. Тому правовідносини по утриманню подружжям одне одного виникають під час спільного проживання у зареєстрованому шлюбі, а також у ряді випадках, зберігаються і після розірвання шлюбу. У частині 2, 3 та 4 статті 76 Сімейного кодексу України закріплено випадки коли за особою залишається право на утримання від колишнього чоловіка / дружини. Так, якщо особа стала непрацездатною під час перебування у шлюбі або протягом одного року від дня розірвання шлюбу; якщо особа стала інвалідом після спливу одного року через протиправну поведінку колишнього чоловіка / дружини щодо неї; якщо на момент розірвання шлюбу чоловікові, жінці до досягнення пенсійного віку залишилося не більше як п'ять років (за умови, що вони проживали разом не менше як десять років); якщо дружина / чоловік займалися вихованням дітей, введенням домашнього господарства, піклування про членів сім'ї, хворіли та через інші обставини, що мали істотне значення не отримали освіти / роботу та не мають можливості забезпечувати себе за ними зберігається право на утримання від іншого з подружжя за умови, що другий має змогу надавати таку матеріальну допомогу. У цих випадках право на утримання триває протягом трьох років з моменту розірвання шлюбу.

Також, право на утримання від свого чоловіка має дружина під час вагітності; у разі здійснення догляду за дитиною до досягнення нею трьох років, та якщо дитина має вади фізичного та психічного розвитку – до досягнення нею шести років. У чоловіка також виникає право на утримання від своєї дружини у випадках, якщо із чоловіком проживає дитина, яка не досягла трьох років, та якщо дитина має вади фізичного чи психічного розвитку – до досягнення нею шестирічного віку. У цих випадках право на отримання аліментів одержувачем обмежується чітко визначеним строком, а саме: до досягнення дитиною трьох або шести років та протягом вагітності жінки. Тобто законодавець чітко закріпив строки протягом яких особа має право отримувати аліменти від свого чоловіка/дружини. Однак, якщо подружжя бажають убезпечити свої права та інтереси на майбутнє їм надається законодавче право врегулювання відносин між собою шляхом укладення договору про надання утримання.

Так, право укладати аліментний договір регламентоване статтею 78 Сімейного кодексу України, яка визначає, що подружжя вправі укласти договір про надання утримання одному з них, у якому визначити умови, розмір та строки виплати аліментів [1]. Однак, потрібно пам'ятати, що обов'язок одного з подружжя надавати утримання за договором виникає на підставі чітко визначених юридичних фактів. Зокрема, ними є: наявність зареєстрованого шлюбу;

непрацездатність одного із подружжя; потреба в матеріальній допомозі; можливість другого з подружжя надавати утримання.

Законодавець закріплюючи у Сімейному кодексі України дану договірну конструкцію визначив її межі договірної свободи, які є досить широкими, адже сторони самостійно вправі визначати умови договору, розмір та строки самого утримання. Однак, нормотворець зробив наголос саме на умовах, розмірі утримання та строках, протягом яких матеріальна допомога буде надаватися. Тому, виходячи із даного положення можна зробити висновок, що окрім предмета договору, істотною умовою виступає ще розмір, спосіб та строки сплати аліментів.

Так як аліментні зобов'язання носять тривалий характер строк дії договору є важливою умовою даної договірної конструкції, відсутність якої спричиняє на практиці законодавчий дисбаланс тлумачення законодавчих положень. Тому сторони аліментного договору обов'язково повинні прописувати строк на який договір укладається. Такої ж думки притримується і Т.С. Андрущенко, яка вважає, що строковість є ознакою більшості аліментних договорів, що впливає безпосередньо з положень закону [2, с. 40]. Звичайно, строк визначатиметься в залежності від підстави отримання права на утримання від свого чоловіка / дружини і в кожному конкретному випадку погоджуватиметься контрагентами індивідуально. Однак, все ж таки, строк є основною ознакою даного договору, відсутність якої тягтиме визнання його недійсним.

На думку О.І. Сафончик строки виплати можуть бути встановлені стосовно періоду дії договору взагалі та стосовно здійснення періодичних платежів. Періодичні платежі, як правило, здійснюються щомісячно, але якщо сторони визначили інші межі, то це не буде підставою для визнання такого договору недійсним, за винятком випадків, встановлених цивільним кодексом. Кінцевий строк дії договору може визначатися посиланням на календарну дату або настання події (поновлення працездатності, створення іншої сім'ї тощо). Проте в договорі сторони можуть визначити за домовленістю (що є проявом договірної свободи) альтернативні варіанти сплати грошового утримання (щотижнево, щомісячно, щоквартально, щорічно тощо) [3, с. 197].

На думку В.К. Антошкіної аліментні договори є «розподіленими у часі, і сторони можуть укладати такий договір на невизначений строк» [5]. Протилежною є думка С.Я. Фурси, яка доводить, що необхідним для аліментних договорів є «визначення мінімального строку дії такого договору» [4, с. 65]. Такої ж позиції притримується і Т. С. Андрущенко, яка вважає, що погодження сторонами умови щодо строку укладення договору є правильною для тих випадків, коли аліментне зобов'язання може розглядатися як довготривале, що впливає з суті правовідносин, наприклад, у разі, коли аліменти виплачуються на утримання непрацездатної особи [2, с. 40–41]. Однак, ми вважаємо, що так як строк на який укладається аліментних договір подружжя є істотною умовою, то контрагенти обов'язково повинні прописати його у договорі. Посилаючись на те, що законодавець закріплює строки надання утримання платником в залежності від підстав виникнення аліментного зобов'язання, вважаємо, що такі ж строки сплати аліментів повинні бути закріплені в аліментному договорі. Якщо сильніша сторона за договором бажатиме продовжувати надавати утри-

мання одержувачеві аліментів договір може бути пролонгований на такий самий строк.

1. Сімейний кодекс: Закон України від 10.01.2002 року № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21–22. Ст. 135.

2. Андрущенко Т. С. Процедура нотаріального посвідчення аліментних договорів : дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2015. 215 с.

3. Сафончик О. І. Деякі питання щодо утримання подружжя за законодавством України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. С. 195–199.

4. Фурса С. Я. Сімейне право: Нотаріат. Адвокатура. Суд : *наук-практ. посібник з інформ. дод. на лазерному носії*. Київ : Центр правових досліджень Фурси, 2005. Кн. 1. 894 с.

5. Антошкіна В. К. Договірне регулювання відносин подружжя : монографія. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд, 2008. 176 с.

КОНЦЕПЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВНІ ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВАРНИХ БІРЖ

Туряниця Марія-Маргарита Іванівна,
аспірантка за спеціальністю 081 –
Право

Біржова діяльність за сучасних умов є вагомим елементом ринкової економіки, виступає складним механізмом, що безпосередньо реагує на важливі соціально-економічні, правові, організаційні процеси, що відбуваються в державі. Така діяльність є ефективним індикатором ціноутворення, а біржова активність може свідчити як про економічну стабільність в країні, так і про наявність та рівень фінансової та економічної кризи як на національному рівні, так і на міжнародному. Тому, питання ефективного розвитку правового регулювання біржової діяльності та її окремих елементів сьогодні є актуальним, особливо в розрізі дослідження чинного біржового законодавства, яке потребує вдосконалення.

У країнах з ринковою економікою регулювання біржовою діяльністю покладається на державу, яка забезпечує біржовий ринок необхідною законодавчою базою, встановлює єдині правила для всіх суб'єктів, що беруть участь у процесі біржової торгівлі. Законодавчо визначеними принципами біржової діяльності є суспільна корисність, гласність, відкритість біржових торгів, саморегулювання та гарантування прав суб'єктів біржової торгівлі [1]. Важливою у системі біржового регулювання є роль самої біржі через систему локальних нормативно-правових актів, прийнятих нею (статут, положення). Що стосується законодавчої бази, що регулює біржову діяльність та біржовий ринок, то можемо констатувати відсутність ефективних спеціальних нормативно-правових актів, оскільки Закон України «Про товарну біржу» чи Господарський кодекс України, а також низка підзаконних нормативно-правових актів не вирішують проблемні питання розвитку біржового ринку України на сучасному етапі [1; 2].